

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARININ GERÇEKLEŞME DÜZEYİ* Mehmet ÖÇALAN¹ Murat ERDOĞDU²

ÖZET

Bu araştırmada lise öğrencilerinin, lise müfredat programında yer alan Beden Eğitimi dersi genel amaçları konusundaki görüş ve düşüncelerinin ne olduğu, bu görüşlerin cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde ortaöğretim okullarındaki lise son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki 7 ortaöğretim okulundaki 590 lise son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 234 erkek (% 39.7) ve 356 (% 60.3) kız olmak üzere toplam 590 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyet, okul takımında yer alıp- almama ve boş zamanlarında spor yapıp-yapmama konusunda istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Ölçek puanları incelendiğinde cinsiyete göre ortaya çıkan farkın erkekler lehine; okul takımında yer alan öğrencilerle yer almayan öğrenciler arasındaki farkın okul takımında yer alan öğrenciler lehine ve boş zamanlarında spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasındaki farkın da spor yapan öğrenciler lehine geliştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Orta Öğretim, Beden Eğitimi, Beden Eğitimi genel amaçları

THE IMPLETATION LEVEL OF PHYSICAL EDUCATION COURSES' AIMS IN HIGH SCHOOL

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine high school seniors' views on general objectives of physical education in high school curriculum and to analyze the differences among high school seniors' views according to their gender, taking part in school team or not and physical activity in free time or not. The universe of study consisted of high school seniors in Yenimahalle in Ankara in 2007-2008 school year. The sample of study consisted of 590 seniors [234 male (% 39.7) and 356 female (% 60.3)] who studying in 7 different high school in Yenimahalle in Ankara. During the study, "The Scale of Students' Views on Physical Education General Objectives" and "Personal Information Form" completed as instruments to gather data. According to the data analyzed, there are significant differences according to gender, taking part in school team or not and physical activity in free time or not. According to results of the scale, the difference according to gender was in favour of male, the differences according to taking part in school team or not was in favour of students who take part in school team and the difference according to physical activity in free time was in favour of students who physically active in their free time.

Keywords: High school, Physical Education, Physical Education General Objectives

GİRİŞ VE AMAÇ

Eğitim genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Günümüzde okullar, eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur⁽⁴⁾.

Günümüzde beden eğitimi ve spor yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir⁽¹⁴⁾. Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi derslerinin, bireyin ve toplumun beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi oldukça önem taşımaktadır. Öyle ki, "beden eğitimi programları yalnız okulda çalışmayı değil, aynı zamanda toplumla yaşama ve öğrenme koşullarını geliştirmeyi, bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine katkı amacına yönelik etkilerde bulunmasını da sağlamaktadır⁽¹⁾.

Ayrıca, beden eğitimi dersleriyle bireyin motor becerilerdeki yeteneği konusunda kendini yeterli hissetmesi yani koşma, tırmanma, dengede durma, sıçrama, takla atma gibi temel hareketleri geliştirmesi de mümkündür. Böylece beden eğitimi dersleri, harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla bireyin vücut kontrolü, koordinasyonu ve sinir-kas sistemlerinin gelişmesini sağlayarak beraberinde zihinsel ve psikolojik yönde uyumlu olmasını da sağlayacaktır⁽¹⁰⁾.

* Bu çalışma, 23-25 Ekim 2008 tarihleri arasında Bolu İzzet Baysal Üniversitesinde düzenlenen 10.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

Çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak, eğitimde amaçların gerçekleşmesi öğrencinin zihinsel eğitimi yanında, fiziksel eğitimi ile olanaklıdır⁽⁵⁾. Eğitimin amaçları, örgün eğitim faaliyetlerinin dayanağıdır. Eğitimin amaçlarının kaynağı bilimsel olgulara ve araştırmalara dayalı bir eğitim felsefesidir. Amaçlar tayin edilmeden gelişme sağlamak mümkün değildir. Buna göre okulda yapılacak bir değişim için amaçların daha etkin bir şekilde geliştirilmesi gerekir. Ancak amaçların hiyerarşik sınıflandırılmasında merkezi sistemde eğitim politikasının devlet politikasıyla tutarlı olması gerekir. Bu tutarlılığın sağlanması ancak tüm eğitim kurumlarını ilgilendiren "Milli Eğitimin Amaçları" ile mümkün olur. Amaçların hiyerarşik sınıflamasını; Milli Eğitimin amaçları, okulun amaçları, dersin amaçları, konunun amaçları olmak üzere dört grupta ele alabiliriz⁽³⁾.

Eğitim, amacı ve aracı olan karmaşık bir oluşumdur. Düşünce kaynağını felsefeden, doğruluğunu bilimden ve düzenini de toplumdan alan bir insan yaratma sanatıdır. İnsan yaratma oluşumunda beden eğitiminin genel eğitime katkısı çok büyüktür. Diğer bir deyişle beden eğitimi ile genel eğitim ayrılmaz bir bütündür.

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda tüm kişiliğin eğitimidir. Bir başka deyişle, öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken, ulusal kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış bireyler olarak yetiştirilmesi için en önemli bir araçtır⁽⁵⁾.

Beden eğitimi amaçlarının belirlenmesinde yetiştirilecek bireylerin eğitim ihtiyacı ve gelişim özellikleriyle, o bireyin içinde yaşadığı toplumun ihtiyaçları, bireye sağladığı imkanlar, toplum kültürü, beklentileri ve yönelimleri dikkate alınmalıdır⁽¹¹⁾. Bu anlamda beden eğitimi ve spor, diğer eğitim elemanlarıyla organize olarak yapısal, duygusal, sosyal ve istendik davranış özelliklerini kazandıran, geliştiren bir olgudur.

Tekin⁽¹²⁾'in aktardığına göre, beden eğitimi ve sporun amaçlarının sınıflandırılması çalışmaları 20.yüzyılın başından itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır. Çalışmalar kronolojik olarak değerlendirildiğinde amaçlar kategorisindeki gelişim çizgisi ortaya çıkmaktadır. Nash (1948) amaçları dört grupta değerlendirilmiştir: sinir kas gelişimi, organik gelişim, yorumlayıcı gelişim ve heyecansal gelişim. Irwin (1960) beden eğitiminin amaçlarını, fiziksel, sosyal, duygusal, rekreasyonel ve zihinsel amaçlar olarak tanımlamış, Rösch (1965) ise farklı tanımlamalarla beden eğitimi ve sporu, biyolojik, estetik, psikolojik, entelektüel, sosyal, etik ve bütünleştirici amaç gruplarında değerlendirilmiştir. Nixon ve Jewentt (1969) genel amaçlardan davranışsal amaçlara yönelerek, amaçları, duyuşsal, bilişsel ve psikomotor olarak gruplamayı tercih etmişlerdir. Ülkemiz literatüründe ise beden eğitimi ve sporun amaçlarında genellikle organik gelişim, sinir-kas gelişimi, zihinsel gelişim ve duygusal gelişim temel olarak alınmıştır⁽¹²⁾.

Okul beden eğitiminin amaçları Sel⁽⁸⁾ tarafından farklı bir gruplandırmaya tabi tutulmuş ve kişisel amaçlar ve toplumsal amaçlar olarak sınıflandırılmıştır. Benzer bir gruplandırmayı Selçuk⁽⁹⁾ yapmış ve amaç kategorilerini kişisel, toplumsal ve ekonomik amaçlar başlıklarıyla ele almıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nca beden eğitimi ve spor derslerinin orta öğretim kurumlarında belirlenen 18 amaç şunlardır:

- 1- Atatürk ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
- 2- Bütün organ ve sistemlerin seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirebilme.
- 3- Sınır-kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.
- 4- İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
- 5- Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- 6- Ritm ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
- 7- Halk oyunları ile ilgili bilgi ve beceriler edinebilme ve bunları yapmaya istekli olma.
- 8- Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrama törenlere katılmaya istekli olma.
- 9- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak, boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirebilmek.
- 10- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi beceri tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- 11- Tabiatı sevmeye, temiz hava ve güneşten faydalanma.
- 12- İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
- 13-Görev ve sorumluluk alma lidere uyma.
- 14-Kendine güven duyma yerinde ve çabuk karar verebilme.
- 15-Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme kaybetmeyi kabullenme hile ve haksızlık karşısında olabilme.
- 16- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- 17-Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
- 18-Spor araç ve tesisleri bilgisi ⁽⁶⁾.

Beden eğitimi ve spor için ortaya konan bu amaçların gerçekleşmesi, kuşkusuz ortaöğretim gibi spor alışkanlığı kazanma ya da sporda gelişim yaşı hatta bazı spor dalları için performans yaşı olarak kabul edilebilecek bir çağda, daha da önem kazanmaktadır. Bu dönem sonunda üniversite eğitimine geçerek mesleki eğitim alacak bir gencin, gelişim özelliklerini sağlıklı bir biçimde kazanması, bu önemi daha da arttırmaktadır. Bu araştırmada; Beden Eğitimi Programlarının geliştirilmesinde öğrenci boyutu ele alınarak, ders programlarından öğrencilerin beden eğitimi amaçlarının gerçekleşme düzeylerine ait görüşlerin saptanmasına çalışılmıştır. Bu bağlamda, beden eğitimi ders programlarına veri teşkil etmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersi genel amaçlarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaya yönelik tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma teorik ve uygulama olmak üzere iki aşamadan oluşmuştur. İlk aşamada konuyla ilgili literatür taranmış, daha önce yapılmış araştırma sonuçları incelenmiştir. Elde edilen bilgilerle incelenecek değişkenler açısından araştırmanın konusuyla ilgili teorik çerçeve hazırlanmıştır. İkinci aşamada bu teorik çerçevenin ışığı altında hazırlanan hipotezleri deneyecek şekilde beden eğitiminin 18 temel amacına yönelik 18 önerme hazırlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde ortaöğretim okullarındaki lise son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki 7 ortaöğretim okulundaki 590 lise son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 234 erkek (% 39.7) ve 356 (% 60.3) kız olmak üzere toplam 590 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 36'sı (%15,4) okul takımında yer aldığını, 191 (%81,6) boş zamanlarında spor yaptıklarını belirtmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama araçları olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri Ölçeği" kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu kişisel bilgileri belirlemeyle ilgili 4 madde ve Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri Ölçeği beden eğitimi ve spor derslerinin orta öğretim kurumlarında belirlenen amaçların gerçekleşme düzeyiyle ilgili 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beş dereceli likert tipinde "Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum", "Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçekte beden eğitiminin dersinin 18 temel amacına yönelik 18 önermeden oluşan anket formu kullanılmıştır.

Ölçeğin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması

Orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi genel amaçlarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik, Likert tipi ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin maddelerine ilişkin Cronbach Alfa katsayısı $\alpha = 0.94$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışma konusu olan ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan faktör analizi çalışmalarına 590 kişilik grup dahil edilmiştir. Analiz öncesi, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerden elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığını saptamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testleri uygulanmıştır. KMO testi sonucunun 0.50'den yüksek olması gerekmektedir. Bu oran ne kadar yüksek olursa veri seti faktör analizi yapmak için o kadar iyidir denilebilir. Barlett testi ise "korelasyon matrisi birim matrise eşittir" hipotezini test eder. Hipotezin reddedilmesi, değişkenler arasında bir korelasyonun olduğu anlamına gelir ve faktör analizinin değişkenlere uygulanabilirliği söz konusu olur. Çalışmamızda, KMO testi sonucu 0.95 (% 95), Barlett testi sonucu ise 6246.706 ($p < 0.05$) olarak bulunmuştur. Bu durum faktör analizi yapmak için örneklem büyüklüğünün yeterli ve veri dağılımının uygun olduğunu göstermektedir. Veri setine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi sonrası ölçekte yer alan 18 sorunun faktör analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Faktör Analizi Sonuçları

Madde Numarası	Ortak Faktör Varyansı (Communalities)	Faktör Yük Değerleri
S5	.434	.826
S6	.688	.794
S7	.695	.783
S8	.584	.766
S9	.523	.758
S10	.600	.750
S11	.662	.732
S12	.543	.723
S13	.588	.719
S14	.596	.719
S15	.490	.706
S16	.567	.702
S17	.618	.693
S18	.691	.690
S19	.537	.686
S20	.631	.598
S21	.535	.592
S22	.494	.559

KMO 0.95 (% 95)

Barlett Testi = 6246.706 (p<0.05)

Faktör analizi sonuçlarına göre, 18 maddenin faktör yük değerleri 0. 826 ile 0.559 arasında, her bir maddeye ilişkin açıklanan ortak faktör varyans miktarı ise 0.691 ile 0. 434 arasında değişmektedir. Tek faktör toplam varyansın % 51'ini açıklamaktadır. Açıklanan varyans toplamı ise % 58.20'dir. Büyüköztürk⁽²⁾ 'e göre, soru maddelerinin birinci faktör yük değerlerinin yüksek olması ve yine tek başına açıkladığı varyansın da yüksek olması ölçeğin genel bir faktöre sahip olduğunu ve tek faktörlü olarak kullanılabilceğini göstermektedir⁽²⁾. Buradan hareketle ölçeğimizin tek faktörlü olarak kullanılabilceği ve ortaöğretim kurumlarında işlenen beden eğitimi derslerindeki amaçlara ulaşma düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerini belirleyebileceği söylenebilir.

Verilerin analizi

Ölçekteki her önermeye beş cevap şıkkı ve her cevap şıkkına da 1 ile 5 arası bir puan verilmiştir. Bunlar kesinlikle katılmıyorum 1 puan, katılmıyorum 2 puan, kararsızım 3 puan, katılıyorum 4 puan, kesinlikle katılıyorum 5 puan şeklindedir. Verilerin ortalamaları değerlendirilirken 1-1,49 puanları kesinlikle katılmıyorum, 1,50-2,49 puanları katılmıyorum, 2,50-3,49 puanları kararsızım, 3,50-4,49 puanları katılıyorum, 4,50-5,00 arası kesinlikle katılıyorum olarak ele alınmıştır. Ölçeğin geneline ait puanlama ise unsurların ortalama puanlarının toplamlarından elde edilmiştir.

Verilerin analizinde istatistiksel yöntemlerden frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalama (\bar{X}) kullanılmıştır. Yapılan normallik sınamasına göre ikili küme karşılaştırmaları için t testi; üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) kullanılmıştır. Araştırma sonunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, bölüm, okul takımında yer alıp-almama ve boş zamanlarında spor yapıp-yapmama verilerine ait frekans ve yüzde dağılımları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

	Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Erkek	234	39,7
	Kız	356	60,3
Bölüm	Türkçe-Matematik	223	37,8
	Fen Bilimleri	213	36,1
	Sosyal Bilimler	125	21,2
	Yabancı Dil	29	4,9
Okul takımında Yer Alma	Evet	65	11,0
	Hayır	525	89,0
Boş Zamanlarında Spor Yapma	Evet	364	61,7
	Hayır	226	38,3

Araştırmaya Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 590 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 356 (%60,3)’ünün kız, 234 (%39,7)’sinin erkek; 65’inin (%11,0) okul takımında yer aldığını, 364’ünün (%61,7) boş zamanlarında spor yaptıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımda Türkçe-Matematik (223 kişi %37,8), birinci sırayı alırken, bunu sırasıyla Fen Bilimleri (213 kişi %36,1), Sosyal Bilimler (125 kişi %21,2) ve Yabancı Dil (29 kişi %4,9) izlemiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri Ölçeği”nin frekans, yüzde dağılımları ve ölçek her bir unsurundan aldıkları puanların ortalama, standart sapma değerleri tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 3. Beden Eğitimi Dersinin Genel Amaçları Hakkında Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Ölçek Maddeleri	Kesinlikle katılmıyor		Katılmıyor		Kararsızım		Katılıyorum		Esinlikle katılıyorum		Ortalama	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	\bar{X}	Ss
BED, Ulu önder Atatürk’ün ve düşünürlerin spora ilgili söylediği sözleriyle onların spora verdikleri önemi anlamamı ve benimde aynı önemi vermemi sağladı.	72	12,2	80	13,6	102	17,3	189	32,0	147	24,9	3,43	1,32
BED, benim vücudumu daha zinde ve güçlü hissetmemi ve gün boyu enerjik olmamı sağlıyor.	76	12,9	88	14,9	56	9,5	178	30,2	192	32,5	3,54	1,40
BED, vücudumu daha iyi kullanabilmemi ve bir hareketi yaparken daha seri ve kolay yapabilmemi sağladı.	66	11,2	81	13,7	69	11,7	212	35,9	162	27,5	3,54	1,32
BED’nde yaptığım hareketlerle daha iyi duruş alışkanlığı kazandım.	61	10,3	120	20,3	110	18,6	175	29,7	124	21,0	3,30	1,28
BED, spor branşlarını daha iyi tanıyamamı ve spor branşlarıyla ilgili uygulama yaparak daha iyi bilgi ve beceri edinmemi sağladı.	66	11,2	107	18,1	102	17,3	188	31,9	127	21,5	3,34	1,30
BED, benim müzik kulağımı geliştirdi. Artık müzikle beraber daha rahat hareketler yapıp hareketleri daha kolay kavrayabilmemi sağladı.	147	24,9	149	25,3	100	16,9	111	18,8	83	14,1	2,71	1,38
BED, yöresel oyunlarımızı tanıtır, bunları öğrenmemi kolaylaştırıp keyif almamı sağladı.	164	27,8	174	29,5	88	14,9	87	14,7	77	13,1	2,49	1,37

BED, milli duygularımı canlandırarak bu değerlerimize sahip çıkıp milli bayram ve törenlere daha istekli katılmamı sağladı.	112	19,0	130	22,0	112	19,0	143	24,2	93	15,8	2,9 5	1,36
BED, sporu sevdirerek ve önemini öğretmek boş zamanlarımı kötü alışkanlıklar yerine sporla değerlendirmemi sağladı.	82	13,9	97	16,4	105	17,8	176	29,8	130	22,0	3,2 9	1,34
BED, çeşitli kaza ve hastalıklara karşı nasıl önlem alıp nasıl davranmam gerektiğini öğrenmemi sağladı.	114	19,3	133	22,5	113	19,2	143	24,2	87	14,7	2,9 2	1,35
BED, açık havada işlenmesiyle oksijen ve güneşten yararlanmamı ve bu sayede doğanın güzelliklerini daha iyi görmemi sağladı.	71	12,0	72	12,2	75	12,7	210	35,6	162	27,5	3,5 4	1,32
BED, eşli ve gurup çalışmalarıyla yardımlaşma ve işbirliği içinde bulunmamı sağladı.	76	12,9	100	16,9	94	15,9	209	35,4	111	18,8	3,3 0	1,30
BED, ders ve oyun içerisinde ben ve arkadaşlarıma çeşitli görevler vererek benim sorumluluk ve liderlik duygusunu hissetmemi sağladı.	82	13,9	111	18,8	97	16,4	172	29,2	128	21,7	3,2 5	1,35
BED'nde yaptığım hareketler, aldığım görevler ve oynadığım oyunlar kendime olan güvenimin artmasını ve bu sayede daha başarılı olmamı sağladı.	84	14,2	116	19,7	95	16,1	164	27,8	131	22,2	3,2 4	1,37
BED, oyun ve yarışmaların kazanmak için değil eğlenmek ve mücadele etmek amaçlı olduğunu, kazanmanın ve kaybetmenin kurallara göre oynandığında aynı heyecanı hissettirdiğini anlamamı sağladı.	64	10,8	81	13,7	89	15,1	198	33,6	158	26,8	3,5 1	1,30
Beden eğitimi dersi, ders ve oyun içerisindeki faaliyetlerle arkadaşlarıma ve çevremdeki insanlara karşı daha duyarlı, daha pozitif ve daha saygılı davranmamı sağladı.	80	13,6	101	17,1	109	18,5	177	30,0	123	20,8	3,2 7	1,33
Beden eğitimi dersi, arkadaşlarımla ve ailemle vakit geçirdiğim ortak alanları (oyun alanı, piknik alanı, park, sınıf v.s.) daha bilinçli kullanmamı sağladı.	95	16,1	104	17,6	94	15,9	178	30,2	119	20,2	3,2 0	1,37
Beden eğitimi dersi, spor yaparken ihtiyacımız olan spor tesisleri ve spor malzemelerini daha iyi tanımamı ve bunları amaca uygun kullanma yollarını öğrenmemi sağladı.	120	20,3	87	14,7	79	13,4	138	23,4	166	28,1	3,2 4	1,50

BED: Beden Eğitimi Dersi

Tablo 3'de verilen "BED, Ulu önder Atatürk'ün ve düşünürlerin sporla ilgili söylediği sözleriyle onların spora verdikleri önemi anlamamı ve benimde aynı önemi vermeme sağladı" maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 32,0'ı "Katılıyorum" ve %24,9'u "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 12,2'si "kesinlikle katılmıyorum" ve % 13,6'sı ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.43$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, benim vücudumu daha zinde ve güçlü hissetmemi ve gün boyu enerjik olmamı sağlıyor" maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 30,2'si "Katılıyorum" ve % 32,5'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 12,9'u "kesinlikle katılmıyorum" ve % 14,9'u ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.54$ (Katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, vücudumu daha iyi kullanabilmem ve bir hareketi yaparken daha seri ve kolay yapabilmem sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin

% 35,9'u "Katılıyorum" ve % 27,5'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 11,2'si "kesinlikle katılmıyorum" ve % 13,7'si ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 3.54$ (Katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED'nde yaptığım hareketlerle daha iyi duruş alışkanlığı kazandım." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 29,7'si "Katılıyorum" ve % 21,0'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 10,3'si "kesinlikle katılmıyorum" ve % 20,3'si ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 3.30$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, spor branşlarını daha iyi tanımamı ve spor branşlarıyla ilgili uygulama yaparak daha iyi bilgi ve beceri edinmemi sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 31,9'u "Katılıyorum" ve % 21,5'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 11,2'si "kesinlikle katılmıyorum" ve % 18,1'i ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 3.34$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, benim müzik kulağımı geliştirdi. Artık müzikle beraber daha rahat hareketler yapıp hareketleri daha kolay kavrayabilmemi sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 18,8'i "Katılıyorum" ve % 14,1'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 24,9'u "kesinlikle katılmıyorum" ve % 25,3'ü ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 2.71$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, yöresel oyunlarımızı tanıtip, bunları öğrenmemi kolaylaştırıp keyif almamı sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 14,7'si "Katılıyorum" ve % 13,1'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 27,8'i "kesinlikle katılmıyorum" ve % 29,5'i ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 2.55$ (Katılmıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, milli duygularımı canlandırarak bu değerlerimize sahip çıkıp milli bayram ve törenlere daha istekli katılmamı sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 24,2'si "Katılıyorum" ve % 15,8'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 19,0'u "kesinlikle katılmıyorum" ve % 22,0'si ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 2.95$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, sporu sevdirek ve önemini öğreterek boş zamanlarımı kötü alışkanlıklar yerine sporla değerlendirmemi sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 29,8'i "Katılıyorum" ve % 22,0'si "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 13,9'u "kesinlikle katılmıyorum" ve % 16,4'ü ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 3.29$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, çeşitli kaza ve hastalıklara karşı nasıl önlem alıp nasıl davranmam gerektiğini öğrenmemi sağladı." maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 24,2'si "Katılıyorum" ve % 14,7'si "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 19,3'ü "kesinlikle katılmıyorum" ve % 22,5'i ise "katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X} = 2.92$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

"BED, açık havada işlenmesiyle oksijen ve güneşten yararlanmamı ve bu sayede doğanın güzelliklerini daha iyi görmemi sağladı" maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 35,6'sı "Katılıyorum" ve % 27,5'i "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlerken, % 12,0'si "kesinlikle katılmıyorum" ve % 12,2'si

ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.54$ (Katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“BED, eşli ve gurup çalışmalarıyla yardımlaşma ve işbirliği içinde bulunmamı sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 35,4’ü “Katılıyorum” ve % 18,8’i “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 12,9’u “kesinlikle katılmıyorum” ve % 16,9’u ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.30$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“BED, ders ve oyun içerisinde ben ve arkadaşlarıma çeşitli görevler vererek benim sorumluluk ve liderlik duygusunu hissetmemi sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 29,2’si “Katılıyorum” ve % 21,7’si “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 13,9’u “kesinlikle katılmıyorum” ve % 18,8’i ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.25$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“BED’nde yaptığım hareketler, aldığım görevler ve oynadığım oyunlar kendime olan güvenimin artmasını ve bu sayede daha başarılı olmamı sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 27,8’i “Katılıyorum” ve % 22,2’si “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 14,2’si “kesinlikle katılmıyorum” ve % 19,7’si ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.24$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“BED, oyun ve yarışmaların kazanmak için değil eğlenmek ve mücadele etmek amaçlı olduğunu, kazanmanın ve kaybetmenin kurallara göre oynandığında aynı heyecanı hissettirdiğini anlamamı sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 33,6’sı “Katılıyorum” ve % 26,8’i “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 10,8’i “kesinlikle katılmıyorum” ve % 13,7’si ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.51$ (Katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“Beden eğitimi dersi, ders ve oyun içerisindeki faaliyetlerle arkadaşlarıma ve çevremdeki insanlara karşı daha duyarlı, daha pozitif ve daha saygılı davranmamı sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 30,0’u “Katılıyorum” ve % 20,8’i “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 13,6’sı “kesinlikle katılmıyorum” ve % 17,1’i ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.27$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“Beden eğitimi dersi, arkadaşlarımla ve ailemle vakit geçirdiğim ortak alanları (oyun alanı, piknik alanı, park, sınıf v.s.) daha bilinçli kullanmamı sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 30,2’si “Katılıyorum” ve % 20,2’si “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 16,1’i “kesinlikle katılmıyorum” ve % 17,6’sı ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.20$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

“Beden eğitimi dersi, spor yaparken ihtiyacımız olan spor tesisleri ve spor malzemelerini daha iyi tanımamı ve bunları amaca uygun kullanma yollarını öğrenmemi sağladı.” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin % 23,4’ü “Katılıyorum” ve % 28,1’i “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, % 20,3’ü “kesinlikle katılmıyorum” ve % 14,7’si ise “katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama $\bar{X}=3.24$ (Kararsızım) düzeyinde gerçekleşmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Görüşleri Ölçeği”nden aldıkları toplam puanların cinsiyet, okul takımında yer alma ve

boş zamanlarda spor yapma değişkenlerine göre t-Testi Sonuçları Tablo 4'de verilmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet, Okul Takımında Yer Alma ve Boş Zamanlarda Spor Yapma Değişkenlerine Göre t-Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	p
	Erkek	234	62.525	17.863	4.902	.000*
	Kız	356	55.398	16.338		
Ölçek Puanı	Okul Takımında Yer Alma					
	Evet	65	64.492	16.667	3.201	.002*
	Hayır	525	57.449	17.234		
	Boş Zamanlarda Spor Yapma					
Evet	364	62.733	16.479	8.551	.000*	
Hayır	226	50.964	16.109			

*p< 0.05

Tablo 4 incelendiğinde yapılan t testleri sonucunda, cinsiyet ($t_{(588)} = 4.902$; $p < 0.05$), okul takımında yer alıp-almama ($t_{(588)} = 3.201$; $p < 0.05$) ve boş zamanlarında spor yapma-yapmama ($t_{(588)} = 8.551$; $p < 0.05$) gruplarının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Ölçek puanları incelendiğinde cinsiyete göre ortaya çıkan farkın erkekler ($\bar{X} = 62.525 \pm 4.965$) lehine; okul takımında yer alan öğrencilerle yer almayan öğrenciler arasındaki farkın okul takımında yer alan öğrenciler ($\bar{X} = 64.492 \pm 16.667$) lehine ve boş zamanlarında spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasındaki farkın da spor yapan öğrenciler ($\bar{X} = 62.733 \pm 16.479$) lehine geliştiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin "Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Görüşleri Ölçeği"nden aldıkları toplam puanların bölüm değişkenine göre varyans analizi sonuçları Tablo 5'de verilmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Bölüm Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Puan	Bölüm	n	\bar{X}	SS	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Ölçek Puanı	Türkçe-Mat.	22	56.009	18.628	2834.452	3	944.817	3.192	.023*
	Fen Bilimleri	21	60.600	17.847	173454.56	586	295.998		
	Sosyal Bil.	12	59.048	14.098	176289.01	589			
	Yabancı Dil	29	54.275	12.311					
	Toplam	59	58.225	17.300					

*P<0.05

Tablo 5 incelendiğinde görüldüğü gibi, öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları arasında bölüm değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(3-589)} = 3.192$; $p < 0.05$). Ortaya çıkan farkın kaynağını araştırmak amacı ile gerçekleştirilen LSD Testi sonucunda; Türkçe-matematik bölümü öğrencileri ile Fen Bilimleri bölümü öğrencilerinin aritmetik ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

TARTIŞMA SONUÇ

Orta öğretimde yer alan öğrencilerin Orta öğretim müfredat programında yer alan beden eğitimi dersi genel amaçlarının gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğrencilerin görüşleri, cinsiyet, okul takımında yer alma, boş zamanlarda spor yapma ve bölümlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Orta öğretimde yer alan öğrencilerin beden eğitimi dersi genel amaçlarının gerçekleştirme düzeyi konusunda en düşük oranda; “BED, yöresel oyunlarımızı tanıtıp, bunları öğrenmemi kolaylaştırıp keyif almamı sağladı” görüşünü belirtmişlerdir. Araştırma bulguları Sönmez⁽¹¹⁾’in lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi genel amaçlarının gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşlerini belirlediği araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Bu sonuç orta öğretimde halkoyunları derslerine gereken önemin verilmemesinden ve halk oyunlarının yıllık planlarda yeterince yer almamasından kaynaklanabilir. “BED, benim vücudumu daha zinde ve güçlü hissetmemi ve gün boyu enerjik olmamı sağlıyor”; “BED, vücudumu daha iyi kullanabilmem ve bir hareketi yaparken daha seri ve kolay yapabilmem sağladı”; “BED, açık havada işlenmesiyle oksijen ve güneşten yararlanmam ve bu sayede doğanın güzelliklerini daha iyi görmem sağladı” amaçlarını gerçekleştirme düzeyi oldukça yüksek bulunmuştur. Özdağ ve ark.⁽⁷⁾, Yıldırım⁽¹⁵⁾, Sunay ve Sunay⁽¹⁰⁾ ve Yalçınkaya ve ark.⁽¹³⁾ tarafından yapılan araştırmalarla paralellik arz etmektedir. Ayrıca bu durum öğrencilerin beden eğitimi dersinin sağlayacağı faydaların bilincinde olmasıyla da ilgili olabilir. Bununla beraber özellikle beden eğitimi ve spor ders uygulaması noktasında sevindirici olup, beden eğitimi programındaki fiziksel gelişimi ön plana çıkaran uygulamalardan kaynaklanabilir. Araştırma bulgularına göre, cinsiyete göre ortaya çıkan farkın erkekler lehine; okul takımında yer alan öğrencilerle yer almayan öğrenciler arasındaki farkın okul takımında yer alan öğrenciler lehine ve boş zamanlarında spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasındaki farkın da spor yapan öğrenciler lehine geliştiği görülmüştür. Bu sonuç boş zamanlarında spor yapan öğrencilerin, erkek öğrencilerin ve okul takımında yer alan öğrencilerin beden eğitimi ve sporun kazanımlarının farkında olmasından dolayı, diğer öğrencilere kıyasla beden eğitimi dersinin genel amaçlarının gerçekleştirildiğine inandıkları söylenilebilir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere bakıldığında ise sosyal bilimler ve yabancı dil öğrencilerinin beden eğitimi dersi genel amaçları konusundaki görüş ve düşünceleri, fen bilimleri, Türkçe-matematik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin görüş ve düşüncelerine göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

1. Beden eğitimi dersi öğretim programları öğrencilerin beden eğitimi dersi genel amaçları hakkındaki görüş ve düşüncelerine bakılarak yeniden planlanması, öğrencilerin beden eğitimi dersi genel amaçları hakkındaki görüş ve düşüncelerini olumlu yönde etkileyecektir.
2. Öğrencilerin beden eğitimi derslerinden daha fazla yararlanabilmesi için liselerde uygulanan ders saatlerinin artırılması, boş zamanlarında spor yapmaya özendirilmesi öğrencilerin beden eğitimi dersi ile ilgili görüşlerinin daha olumlu olmasını sağlayacaktır.
3. Beden Eğitimi dersi müfredat programlarında, Beden Eğitimi dersi genel amaçlarına yönelik konulara daha kapsamlı yer verilmesi, öğrencilerin Beden Eğitimi dersi genel amaçları hakkındaki görüş ve düşüncelerini olumlu yönde etkileyecektir.

4. Liselerde değişik bölümlerde okuyan öğrencilerin Beden Eğitimi derslerine tam anlamıyla katılmaları için, Beden Eğitimi ders planları yapılırken bu öğrencilerin çalışma ortamları göz önüne alınarak yapılması ve bunun için veliler, okul yönetimi ve öğretmenlerin görüşlerinin alınmasında yarar vardır.

5. Beden Eğitimi dersi genel amaçları, araştırmalar yapılarak periyodik olarak düzenlenmelidir.

KAYNAKLAR

1. Akgün N. (1982). Egzersiz Fizyolojisi, Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayınları, No:1, İzmir.
2. Büyüköztürk Ş. (2002). Sosyal Bilimler Veri Analizi El Kitabı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
3. Çöndü A. (1999) Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. Nobel Yayım Dağıtım, Ankara.
4. Fidan N. , Erden M. (1993). Eğitime Giriş. Alkim Yayınları, İstanbul.
5. Güneş A. (2004). Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, PegemA, İstanbul.
6. MEGSB (1988). İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları, Milli Eğitim Basım Evi İstanbul.
7. Özdağ, S., Kürkçü, R. Ve Pepe K. (2008). Farklı Cinsiyetteki Lise 2. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyi. Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(15), 81–89.
8. Sel R. (1993). Beden Eğitimi Oyun Öğretimi, Meb Yayınları, İstanbul.
9. Selçuk H (1990). İlk Ve Orta Öğretim Okullarında Beden Eğitimi, Ders Kitapları A.Ş. İstanbul
10. Sunay Y., Sunay H. (1996). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1 (4), 35 – 53, Ankara
11. Sönmez, Ö (2006). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçlarının Gerçekleşmesi Düzeyine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
12. Tekin M. (2005). Öğretmenlik Uygulaması Ders Etkinliğine Katılan Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğretmen Adaylarının Orta Öğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Öncelikli Amaçlarının Ne Olduğu Konusundaki Görüşleri IV. Ulusal Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu 10–11 Haziran 2005 Bursa.
13. Yalçınkaya, M., Saraçoğlu, A.S. ve Varol, S.R. (1993). Üniversite Öğrencilerinin Spora İlişkin Beklentileri, Spor Bilimleri Dergisi, Sayı:2, Cilt:4, Haziran.
14. Yıldırım İ. , Yetim A. A. (1996) Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1 (3), 36 – 43, Ankara.
15. Yıldırım, Y. (1997). Lise Beden Eğitimi dersleri müfredat programında belirtilen Beden Eğitimi genel amaçları ile atletizm eğitimi için belirlenen özel amaçların gerçekleşme düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.